

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksis- ta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä maaliskuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 12 §:n muuttamisesta (HE 22/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Sanna Pekkarinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Patrik Kuusinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- osastopäällikkö Erkki Meriläinen ja kuntoutuspäällikkö Tiina Huusko, Kansaneläkelaitos.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Invalidisäätiö
- Kiipulasäätiö
- Kuntoutuskeskus Kankaanpää
- Kuntoutussäätiö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia siten, että harkinnanvaraisen kuntoutuksen varoja ei voitaisi enää käyttää Kansaneläkelaitoksen yhteistoimintasäätiöiden piiriin kuuluvien kuntoutuslaitosten ja muiden Kansaneläkelaitoksen avustamien kuntoutuslaitosten perusparannusmenoihin ja käyttöavustuksiin. Lain voimaantulosäännök-

sessä ehdotetaan säädettäväksi harkinnanvaraisen kuntoutuksen varoista maksettujen avustusten palautusvelvollisuudesta, jos avustuksen saaneen säätiön omistama kuntoutuslaitos siirtyy toiselle omistajalle, lopettaa toimintansa tai muuttaa toimintaansa oleellisesti.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotettu lainmuutos merkitsee, ettei harkinnanvaraisen kuntoutuksen määrärahoja voi enää myöntää Kansaneläkelaitoksen yhteistoimintasaatioiden piiriin kuuluvien kuntoutuslaitosten tai Kansaneläkelaitoksen avustamien kuntoutuslaitosten perusparannusmenoihin ja käyttöavustuksiin. Ehdotus vastaa käytäntöä, jota on noudatettu vuodesta 2006 lähtien.

Ehdotettu muutos ei kilpailulainsäädännön näkökulmasta ole välttämätön, mutta se yksinkertaistaa hankintamenettelyä Kansaneläkelaitoksen hankkiessa kuntoutuspalveluja. Jos avustuksia myönnettäisiin, kilpailutuksessa olisi tarjouksia vertailtaessa otettava huomioon laitoksen palvelujen hankkijalta saama taloudellinen tuki. Valiokunta pitää ehdotusta kannatettavana, koska se selkeyttää lainsäädäntöä ja lisää varojen käytön läpinäkyvyyttä.

Ehdotus ei vähennä harkinnanvaraisen kuntoutuksen määrärahoja. Määrärahoja voidaan kuntoutuksen lisäksi edelleen käyttää myös sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskevaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen mukaan perusparannus- tai käyttömenoihin myönnetty avustus voidaan kokonaan tai osaksi periä takaisin, jos kuntoutuslaitos siirtyy toiselle omistajalle, lopettaa toimintansa tai muuttaa toimintaansa oleellisesti. Vastaava palautusvelvollisuus on aiemmin sisällynyt avustuspäätöksen ehtoihin. Jatkossa Kansaneläkelaitoksen sijasta takaisinperinnästä päättää sosiaali- ja terveysministeriö.

Palautusvelvollisuutta sovelletaan luovutuksiin tai toiminnan muutoksiin, jotka tapahtuvat lain voimaantulon jälkeen. Avustuksen palautusvelvollisuus ei koske niitä tilanteita, joissa palautusperuste syntyy yli 15 vuotta avustuksen myöntämisen jälkeen. Perustelujen mukaan palautusvelvollisuus ei pääsääntöisesti voi tulla kyseeseen kuntoutuslaitoksen omistajan vaihtumisen tai toiminnan muuttamisen jälkeen, jos

toiminta kuitenkin jatkuu säätiön alkuperäisissä säännöissä kuvatun toiminnan kaltaisena. Esimerkiksi toiminnan muuttaminen yhtiömuotoiseksi ei vaikuta palautusvelvollisuuteen, koska ratkaisevaa on toiminnan luonne.

Takaisin perittävät avustukset tuloutetaan sairausvakuutusrahastoon ja käytetään harkinnanvaraisen kuntoutuksen muihin menoihin. Valiokunta pitää palautusvelvollisuuden kirjaamista voimaantulosäännökseen perusteltuna, mutta tähdentää, että takaisinperintään ryhtyminen on aina harkinnanvaraista. Valiokunta korostaa, että kun takaisinperinnästä päätetään, on palautettavaa avustuksen määrää harkittaessa syytä ottaa huomioon erityisesti avustuksen saamisesta kulunut aika ja sen käyttötarkoitus.

Julkisista varoista myönnettyjen avustusten vähentymisellä on viime vuosina ollut suora vaikutus kuntoutuslaitosten toimintaedellytyksiin ja niiden tulevaisuuden näkymiin. Sosiaali- ja terveysministeriössä on tehty kuntoutuslaitosten toimintaedellytyksistä selvitys (STM:n selvityksiä 2009:61), jossa on kartoitettu maassa toimivien kuntoutuslaitosten tilannetta ja tulevaisuuden näkymiä. Selvityksessä todetaan muun muassa, että kuntoutus tulisi integroida nykyistä kiinteämmin terveydenhuollon toimintaan ja eri osapuolten vastuita kuntoutusprosesseissa ja kuntoutuksen järjestämisessä tulisi selkeyttää. Valiokunta pitää johtopäätöstä oikeana, koska jatkossakin on tärkeää turvata laadukkaat, vahvaan osaamiseen perustuvat kuntoutuspalvelut niitä tarvitseville, myös harvinaisten sairauksien erityisryhmille. Tästä syystä julkisen rahoituksen piirissä olevan kuntoutustoiminnan yhtenäiset linjaukset ja eri toimijoiden selkeät vastuunjaot olisivat tarpeen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Håkan Nordman /r
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Päivi Räsänen /kd
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Paula Sihto /kesk
	Anneli Kiljunen /sd	Satu Taiveaho /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Lenita Toivakka /kok
	Jukka Mäkelä /kok	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.